

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 1136/2023
24.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бате Цветковића, председника већа, Мирољуба Томића, Татјане Вуковић, Светлане Томић Јокић и Дубравке Дамјановић, чланова већа, са саветником Весном Веселиновић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног, адвоката Николе Миљевића, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Младеновцу К 184/2023 од 07.06.2023. године и Вишег суда у Београду Кж1 674/23 од 24.08.2023. године, у седници већа одржаној дана 24.10.2023. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног, адвоката Николе Миљевића, поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Младеновцу К 184/2023 од 07.06.2023. године и Вишег суда у Београду Кж1 674/23 од 24.08.2023. године, у односу на повреде закона из члана 438. став 1. тачка 4) и 439. тачка 1) Законика о кривичном поступку, док се захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног, у преосталом делу, одбацује као недозвољен.

Образложење

Пресудом Основног суда у Младеновцу К 184/2023 од 07.06.2023. године окривљени АА оглашен је кривим због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од једне године, у коју се урачунава време проведено у притвору од 05.07.2022. године до 03.11.2022. године и од 19.05.2023. године до упућивања окривљеног у Завод за извршење кривичних санкција. На основу члана 84. КЗ, према окривљеном је изречена мера безбедности обавезног лечења алкохоличара, која ће се извршити у Заводу за извршење казне затвора или одговарајућој здравственој установи или другој специјализованој установи, те је одређено да ће иста трајати док постоји потреба за лечењем, али не дуже од изречене казне затвора, као и да ће се време проведено у установи за лечење урачунати у казну затвора. Истом пресудом окривљени је обавезан да суду на име паушала плати износ од 10.000,00 динара, у року од 15 дана од дана

пријема пресуде под претњом принудне наплате, као и да плати трошкове кривичног поступка, о чијој висини ће бити одлучено накнадно, посебним решењем.

Пресудом Вишег суда у Београду Кж1 674/23 од 24.08.2023. године, делимично је усвојена жалба браниоца окривљеног АА, па је првостепена пресуда преиначена у делу одлуке о трошковима кривичног поступка, која се односи на судски паушал и то тако што је окривљени обавезан да првостепеном суду, на име судског паушала, уплати новчани износ од 10.000,00 динара, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења, док су, жалба браниоца окривљеног, у преосталом делу и жалба јавног тужиоца Основног јавног тужилаштва у Младеновцу, одбијене као неосноване, а првостепена пресуда је у непреиначеном делу потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда, захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног АА, адвокат Никола Миљевић, због повреда закона са предлогом да Врховни суд укине побијане пресуде и предмет врати првостепеном суду, али другом већу, на поновно суђење.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Врховном јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је након оцени навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА је неоснован у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) и члана 439. тачка 1) ЗКП, док је у преосталом делу недозвољен.

Бранилац окривљеног у захтеву за заштиту законитости указује на повреду закона из члана 439. тачка 1) ЗКП наводима да дело за које се окривљени гони није кривично дело. У вези са тим бранилац истиче да чињенични опис дела дат у изреци првостепене пресуде не садржи све елементе бића кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. КЗ, јер је у истом само описан догађај, уз навођење субјективних елемената бића кривичног дела, без прецизираног објективног елемента предметног кривичног дела, односно радње којом је окривљени угрозио спокојство и телесни интегритет оштећене квалификованом претњом и дрским и безобзирним понашањем да ће напасти на њен живот и тело користећи средства подобна да тело тешко повреди.

Околности изнете у наводу захтева за заштиту законитости бранилац окривљеног истицао је и у жалби изјављеној против првостепене пресуде, а другостепени суд је нашао да су ти жалбени наводи неосновани и за свој закључак да се у радњама окривљеног стичу сва законска објективна и субјективна обележја кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. КЗ, на страни 3. у петом ставу образложења пресуде, дао јасне и довољне разлоге, које Врховни суд прихвата и, у смислу члана 491. став 2. ЗКП, на те разлоге и упућује.

У захтеву за заштиту законитости бранилац, даље, наводи да је другостепени суд повредио закон, јер је другостепена пресуда донета у већу састављеном од судије Татјане Сретеновић, председника већа и судија Ање Зрелец и Раше Јанковића, чланова већа, које судије су претходно, у више наврата одлучивале у поступку по жалби на решење о одређивању и продужењу притвора и то осам пута у периоду од десет месеци. Поред тога, према наводима захтева, судије Татјана Сретеновић и Ања Зрелец су у истом предмету, биле у саставу већа Вишег суда у Београду које је донело решење Кж2 1620/22 од 13.12.2022. године, којим је усвајањем жалбе Основног јавног тужиоца у Младеновцу, укинута решење Основног суда у Младеновцу, којим је према окривљеном укинут притвор. С обзиром на наведено, вишеструко одлучивање о основаности и неопходности даљег трајања притвора, уз упуштање у оцену постојања оправдане сумње у односу на радње кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. КЗ, које треба да буду предмет расправљања на главном претресу, представља околност, која нарушава претпоставку непристрасности наведених судија, због чега су, по ставу одбране, испуњени разлози за обавезно изузеће тих судија у поступку одлучивања по жалбама на првостепену пресуду.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног, којима се указује на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, Врховни суд оцењује као неосноване из следећих разлога:

Из списка предмета произлази да су судија Татајана Сретеновић и судија Ања Зрелец, као председник и члан већа, учествовале у доношењу решења Вишег суда у Београду Кж2 1620/22 од 13.12.2022. године, којим је уважењем жалбе Основног јавног тужиоца у Младеновцу укинута решење Основног суда у Младеновцу К 198/22 – Кв 525/22 од 05.11.2022. године, којим је према окривљеном укинут притвор, а да су, потом, у истом предмету биле у саставу већа другостепеног суда, које је донело побијану другостепену пресуду.

Одредбом члана 2. тачка 17) ЗКП прописано је да је „основ сумње“ скуп чињеница које посредно указују да је учињено кривично дело или да је одређено лице учинилац кривичног дела.

Одредбом члана 2. тачка 18) ЗКП прописано је да је „основана сумња“ скуп чињеница које непосредно указују да је одређено лице учинилац кривичног дела.

Одредбом члана 2. тачка 19) ЗКП прописано је да је „оправдана сумња“ скуп чињеница које непосредно поткрепљују основану сумњу и оправдавају подизање оптужбе.

Ради очувања стандарда независног и непристрасног суда и права на правично суђење, гарантованих одредбом члана 32. став 1. Устава Републике Србије и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, у Законику о кривичном поступку одредбом члана 37. прописани су разлози за изузеће судија.

Одредбом члана 37. став 1. тачка 1) до 4) ЗКП предвиђене су ситуације у којима се судија или судија поротник мора обавезно изузети од вршења судијске дужности у одређеном предмету, због одређеног односа и повезаности судије са учесницима у поступку или са предметом, па је тако, између осталог, у тачки 4) прописано да ће судија бити изузет од судијске дужности у одређеном предмету, ако је у истом предмету поступао као судија за претходни поступак или одлучивао о потврђивању оптужнице или учествовао у доношењу мериторне одлуке о оптужби која се побија жалбом или ванредним правним леком или је учествовао у поступку као тужилац, бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно тужиоца или је саслушан као сведок или као вештак ако овим закоником није другачије прописано.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, постоји ако је у одређеном кривичном предмету у суђењу на главном претресу учествовао судија који је морао бити изузет од вршења судијске дужности.

Из наведених законских одредби произилази да се о апсолутно битној повреди одредаба кривичног поступка о којој је реч и на коју се браниоци окривљене позивају, може говорити само уколико се ради о учествовању у суђењу у првостепеном поступку или о одлучивању у поступку по редовном или ванредном правном средству судије који се мора обавезно изузети из разлога прописаних у члану 37. став 1. ЗКП, што у овом предмету није случај.

Међутим, у појединим ситуацијама, услед вишеструких процесних улога судије може се појавити сумња у непристрасност судије која је таквог квалитета да захтева његово изузеће од судијске дужности приликом доношења одлуке (пресуде) о кривици окривљеног за извршено кривично дело, што значи да постојање наведене битне повреде одредаба кривичног поступка, у сваком конкретном случају, представља фактичко питање.

Када је у питању учествовање судија у доношењу одлуке о притвору, ради се о оцени тзв. функционалне непристрасности, о чему постоји богата судска пракса Европског суда за људска права и Уставног суда Србије.

У предмету Драгојевић против Хрватске, представка број 68955/11, Европски суд за људска права је нашао да није дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције у погледу мањка непристрасности судије у случају када је пре почетка главног претреса четири пута од стране ванпретресног већа продужен притвор окривљеном, при чему је члан тог већа у сва четири случаја био и судија који је касније као председник већа учествовао у доношењу првостепене пресуде према истом окривљеном, иако је и према Законнику о казненом поступку Републике Хрватске један од услова за одлучивање о притвору, постојање основане сумње о извршењу кривичног дела од стране окривљеног. У наведеној одлуци (став 114) Европски суд наводи да је савршено нормално да судија може разматрати и одбити захтев за пуштање на слободу који поднесе притворени окривљени. При томе судија мора и на темељу Конвенције и домаћег права установити постојање „основане сумње“ против окривљеног. Сама чињеница да је судија у суђењу већ доносио одлуке у предмету, укључујући одлуке везане за притвор, не може оправдати бојазни о његовој непристрасности; само

посебне околности могу оправдати другачији закључак. Увек је одлучан опсег и природа предприетресних мера које је предузео судија.

Европски суд за људска права у наведеној одлуци даље истиче да питања на која судија мора одговорити при доношењу одлуке о продужењу притвора нису иста као питања која су одлучујућа за његову правноснажну пресуду. Приликом одлучивања о притвору и доношењу других одлука те врсте, судија по кратком поступку оцењује доступне податке како би утврдио постоји ли основ за сумњу против окривљеног за извршење кривичног дела; приликом доношења одлуке на крају суђења мора проценити јесу ли докази који су изнесени и о којима се расправљало пред судом довољни да би окривљеног огласио кривим. Сумња и формално проглашење кривице не могу се третирати као да су истоветни – Јасински против Пољске, представка број 30865/96, став 55.

Из свега наведеног произлази да учествовање судије у одлучивању о притвору, по правилу, не представља разлог за његово изузеће приликом одлучивања о кривици истог окривљеног, већ постојање предубеђења као разлога за његово изузеће зависи од тога да ли је приликом одлучивања о притвору заузео јасан став о кривици окривљеног или не. Према томе, реч је о фактичком питању које се процењује, у сваком појединачном предмету, а како је то већ наведено.

Имајући у виду све напред наведено, а пре свега решење Вишег суда у Београду Кж2 1620/22 од 13.12.2022. године, означено у захтеву браниоца, али и остала решења у списима предмета у којима су судије Татјана Сретеновић, Ања Зрелец и Раша Јанковић одлучивали о притвору, утврђено је да се приликом одлучивања и доношења ових решења суд није бавио оценом довољности доказа, нити се упуштао у питање кривице окривљеног, већ само жалбеним разлозима везаним за примену мере обезбеђења присуства окривљеног – притвора, односно не разматрајући кривицу окривљеног изван граница основане сумње да је учинио кривично дело за које се терети.

Сходно изнетом, чињеница да су именоване судије више пута учествовале у доношењу одлука о притвору у истом предмету, а да су потом биле у саставу већа другостепеног суда, које је у погледу одлуке о трошковима кривичног поступка преиначило првостепену пресуду којом је окривљени АА, оглашен кривим и осуђен због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 2. у вези става 1. КЗ, сама по себи, не представља околност која указује да је неопходно применити институт изузећа, односно иста не доводи у питање претпоставку непристрасности ових судија код одлучивања о кривици окривљеног, конкретно код доношења побијане другостепене пресуде.

Из изнетих разлога, Врховни суд је оценио као неосноване наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног којима се указује да је побијаном правноснажном пресудом учињена повреда закона из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, на штету окривљеног.

Према наводима захтева, имајући у виду да је окривљени током целокупног кривичног поступка негирао да је учинио предметно кривично дело и да је сведок – оштећена искористила своје законско право да не сведочи против свог сина, при чињеници да је првостепени суд пропустио да утврди којим радњама је окривљени угрозио спокојство и телесни интегритет оштећене, као и истоветност ножа који је наводно коришћен критичном приликом, по ставу одбране, није доказано да је окривљени учинио кривично дело које му је стављено на терет, па је суд доношењем осуђујуће пресуде, учинио повреду закона из члана 440. ЗКП.

Бранилац у захтеву указује и на повреде закона из члана 438. став 1. тачка 11) и 438. став 2. тачка 2) ЗКП, наводима да је изрека правноснажне пресуде неразумљива, као и да пресуда не садржи јасне и довољне разлоге о чињеницама које су предмет доказивања.

Поред изнетог, бранилац у захтеву указује и на повреду закона из члана 16. ЗКП.

Како одредбом члана 485. став 4. ЗКП, која прописује разлоге због којих окривљени, односно његов бранилац, сходно правима која има у поступку у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП, могу поднети захтев за заштиту законитости против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека због повреда закона из члана 440, 438. став 1. тачка 11), 438. став 2. тачка 2) и члана 16. ЗКП, то је Врховни суд захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА у овом делу, оценио као недозвољен.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу члана 491. и 487. став 1. тачка 2) ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

Записничар-саветник
Весна Веселиновић, с.р.

Председник већа – судија
Бата Цветковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић